

P. n. učiteljicam!

Kompletna kolekcija jesenskih in zimskih plaščev je že gotova! Kot mnogo drugih, boste tudi Vi zadovoljni. Brez poviška cen tudi na mesečna odplačila v konfekciji

PAULIN, LJUBLJANA, KONGRESNI TRG 5

tudi poleg najboljšje volje predsedništva in ogromne skupščinske večine ne bi slučajno ustvarila možnost, da bi bila skupščina prekinjena, predlaga glavni odbor skupščini sledeči predlog:

»Ako se iz kakršnih koli povodov, v nasprotju z željo skupščinske večine, ne sprejme proračun za 1937./38. leto, sprejema skupščina kot proračun za 1937/38 projekt proračuna, predložen od glavnega odbora za to leto, a za materialno in ostalo poslovanje v 1936./37. letu daje upravi razrešnico. Ako bo skupščina potekala normalno, se bodo ta vprašanja rešila rednim putem.«

Ko je tudi odbor za predloge in resolucije sprejel ta predlog in ga predložil skupščini, je bil od skupščinske večine sprejet. Proti predlogu je govoril le zastopnik skupščinske manjšine. — Ugotoviti je treba, da je prav sprejetje tega predloga vplivalo zelo pomirjevalno na nadaljnji potek skupščine.

Po sprejetju gornjega predloga je izjavil tovariš Dušan Vitorović sledeče: Na svečanem delu večerajšnje skupščine so bili burno in navdušeno pozdravljeni od vseh prisotnih Nj. Vel. kralj Peter II., Nj. kraljevske Vis. knez namestnik Pavle, Nj. visoko preosveštenstvo škopski mitropolit Josif. Prav tako moramo ugotoviti, da je bil prav prisrčno pozdravljen tudi predsednik Proforskega društva g. Radoje Knežević in konstatirati, da je neresnica ono, kar je priobčil beograjski list »Vremes«, da je skupščina onemogočila, odonosno odvzela besedo g. Kneževiću.

Po tej ugotovitvi je skupščina priredila najprisrčnejše ovacije in izrazila iskreno navdušenje do osebnosti g. Kneževića in do Proforskega društva.

Poročilo finančnega odbora sta prečitala poročevalca večine in manjšine.

Dopoldansko delo je bilo prekinjeno ob 13. uri in nadaljevanje skupščine javljeno za 16. uro.

Popoldne.

Skupščina se je nadaljevala ob 16.30. Po otvoritvi je bil prečitan zapisnik dopoldanske seje. Prečitane so bile tudi še razne dospele pozdravne borzojavke.

Podpredsednik glavnega odbora tov. Stjepan Kranjčević je prečital skupščini soglasni sklep glavnega odbora, sprejet na seji 21. avgusta 1937, ki se glasi:

»Glavni odbor JUU je na svoji seji 21. avgusta 1937 sprejel sledeči sklep:

Ceneč neobičajno in požrtvovalno delo predsednik Proforskega društva g. Radoja Kneževića, delo v korist prosvete in učiteljskih vrst; upoštevajoč njegove napore, da se očuva morala prosvetnih delavcev; priznava joč njegovo posebno ljubezen, premišljeno in energično stališče za skupna prizadevanja za izboljšanje materialnega položaja vsega uradništva in ker najdemo v gospodu Radoju Kneževiću vedno najboljšega prijatelja učiteljskih vrst, — predlagamo skupščini, da sedaj pri njegovem predčasnem odhodu v pokoj, sprejme sledeči sklep:

XVII. glavna skupščina proglašala gospoda Radoja Kneževića, predsednika Proforskega društva, zaradi vseh zgornj naštetih zaslug za častnega člana Jugoslovenskega učiteljskega združenja in to po členu 12. pravil JUU.«

Ob burnih in dolgotrajnih ovacijah je skupščina z aklamacijami izvolila g. Radoja Kneževića za I. častnega člana Jugoslovenskega učiteljskega združenja.

Stepan Kranjčević:

Hrvatsko kmečko gibanje

(Dalje.)

Dr. Ante Radić pozna prav tako samo dva politiki: gosposko in ljudsko. Stara gosposka je velikaško-duhovska, nova pa buržoazna. Obe sta za narod enako škodljivi, obe enako vladata nad narodom v interesu peščice ljudi, katera njegovo velikansko večino, kmetstvo in delavstvo, delovno ljudstvo drži v pokornosti in ga izrablja.

»Kar se tiče sile, katere se gospodarji in državni poglavarji poslužujejo v državni upravi, se mora priznati, da je nova gosposka politika v tem še hujska od stare... In tako lahko trdim, da se v bistvu nova gosposka politika od stare ne razlikuje: ena kot druga daje na koncu koncev oblast samo gospodi in da se oblast vzdrži, se poslužuje ena kot druga sile, kakor si tudi ena kot druga prisvaja neomejeno pravico gospodarjenja z narodnim imetjem in oviranja in zadrževanja nji nepovoljnih dejanj in celo misli. Temelj imata obe iste: misel, da je gospoda zato, da vlada narodu.«

A ljudska politika takega mišljenja (da je gospoda med ljudstvom zato, da mu je gospodar, pa četudi samo varuh) ne prizna; ljudska politika zahteva, da se gospoda odreče že sami misli, da ima neko pravico vladati nad ljudstvom tudi zoper njegovo voljo. Ali še drugače: ljudska politika ne prizna gospode niti kakršnih koli »gosposkih« pravice.«

Četudi je kmečko gibanje po svojih mislih revolucionarno, ker so njegove ekonomske zahteve precej radikalne, je vendar v delovnih metodah in načinu izvedbe umerjeno. Ker izhaja iz kmetstva, ki je zaradi svoje razkropljenosti in miroljubnosti le malo revolucionaren element, ki s svojimi puntji v preteklosti ni nikdar uspel inje že izgubil

Nato se je pričela debata o poročilu odbora za poročilo in finančnega odbora.

V imenu skupin so se javili Dragotin Marković, Dragiša Mihajlović, Petrija Simić, Vukosava Stajić, Dragoslav Janković in Alojzij Hreščak. Kot posamezniki so se javili: Sekula Pandurović, Radule Ivanović, Drago Mučalić, Gligor Čikara, Ilija Pajović, Aleksa Klikovac, Spasoje Brajović in Dragoljub Dinić.

V imenu skupin so govorili za: Dragotin Marković, Dragiša Mihajlović in Alojzij Hreščak, a proti Petrija Simić in Vukosava Stajić. Kot posamezniki so govorili za: Sekula Pandurović, Radule Ivanović, Drago Mučalić, Gligor Čikara in blagajnik JUU N. Sretenović. — Razgibanost in živahnost skupščine se je med govori posameznih govornikov stopnjevala do viška. Poudariti je treba, da so še prav posebno lepe uspehe dosegli s svojimi govori tov. Dragiša Mihajlović in Dragotin Marković. Zlasti pozornost je poslušala skupščina izvajanje tov. Hreščaka, ki je v svojem govoru pojasnil, kako lepe uspehe je rodila deklaracija iz l. 1926. v Sloveniji in kako močno je utrjena stanovska zavest med slovenskim učitelstvom prav po zaslugi zmagane deklaracijske načel. Mestoma je postalo tudi burno, toda razprava se je v splošnem vršila veliko mirneje nego prvi dan.

Za tem je bil predložen predsedniku v smislu čl. 40. poslovnika predlog za konec debate o poročilu. Ta predlog je bil z ogromno večino tudi sprejet.

Predsednik skupščine tov. Ivan Dimnik je v daljšem govoru s številnimi in neopornimi dokumenti seznanil skupščino s finančno politiko, racionalno ekonomijo, ki je do maksimuma izvedena. Čim je pričel govoriti, je opozicija zapustila dvorano, ker se je bala poslušati resnico in demantije svojih trditvev. Predsednik je pojasnil tudi demagoške cilje današnje opozicije. Sporočil je skupščini, da mu je žal, ker manjšina ni imela poguma počakati na odgovor na svojo kritiko in je poudaril, da so današnji vodje opozicije novsem drugače delali, dokler so stali na čelu organizacije, nego danes zahtevajo.

Po pojasnitvi predsednika je bilo poročilo odbora za poročilo in finančnega odbora sprejeto z ogromno večino glasov, le en glas je bil proti. S tem je dobila uprava razrešnico.

Na vrsto je prišlo poročilo odbora za spremembo pravil, ki se glasi: »Nalaga se izvršnemu odboru JUU, da v sporazumu z glavnim odborom in banovinskimi sekcijami tekom poslovnega leta do prihodnje skupščine pripravi vse kar je potrebno, da se pravila JUU spremenijo v smislu predlogov sekcij za dravsko, savsko in primorsko banovino in predlogov, ki jih dostavijo ostale sekcije, to je v smeri čim širših ekonomsko upravnih ter kulturno socialnih avtonomij banovinskih sekcij, računajoč pri tem s predpisi zakonov, ki so v veljavi.«

Zaradi tega se ta odpor ne spušča v končni predlog poslovnika, ker se mora on nanašati na nova pravila.

Odbor predlaga skupščini, da pooblasti izvršni odbor, da sme tolmačiti pravila in poslovnik v primeru spora.

Odbor je delal v popolni soglasnosti in je bil predlog po kratki debati sprejet z ogromno večino, le trije člani so glasovali proti.

Prečitan je bil nato tudi predlog odbora za predloge in resolucije.

Sprejeti so bili trije predlogi: Prvi se tiče sekcije za dunavsko banovino, katere red-

osvojeno oblast (v Bolgariji), ostaja kmetska stranka že od prvih začetkov na stališču stroge zakonitosti. Priznava vse obstoječe zakone, vendar pa zahteva, da se preko parlamenta spreminjajo kakor to zahtevajo potrebe in zahteve kmetov.

Kmetska stranka želi, da pride po isti poti do popolne državne preureditve, do take ureditve hrvatske domovine, v kateri bo politično-policijsko upravo zamenjala gospodarska (ekonomska), prosvetna in zdravstvena uprava.

Temelj organizirane družbe v kmečki domovini naj bo svoboden kmečki dom, svobodna kmečka družina. Z zakonom se omogoča ponovno ustanavljanje novih hišnih združenj, pa tudi združenj (kooperativnih) gospodarstev. Več edinic sestavlja gospodarsko občino, ki je popolnoma avtonomna in se urejuje po načelih splošnega in posebej kmečkega naprednega združenja.

S svobodnim združevanjem gospodarskih (ekonomskih) občin nastajajo županije, ki so širše področje in obenem višja stopnja gospodarske, prosvetne in zdravstvene organizacije.

Neposredni državni delavnosti preostajajo posli narodnih financ in narodne brambe ter sodstvo; zatem šolstvo in od zdravstva, gospodarstva in prosvete vsi posli, ki se tičejo vse države.

Tako gospodarska občina kot županija imata avtonomijo in selfgovernment v pravem pomenu besede, kar pomeni, da moreta gospodarska občina in županija v okviru zakona izdelati svoje pravilnike z zakonsko veljavo in da vladata sami sebe.

V avtonomnih mestnih občinah odločujejo delavstvo, obrtništvo in pridobitno meščanstvo na osnovi splošne, tajne in enake volilne pravice brez razlike spola. Uradništvo — kar je razumljivo — je izključeno od vpliva na gospodarsko upravo mestne občine.

(Dalje prihodnjič.)

na skupščina je bila razpuščena in se nooblašča dosedanji odbor, da vodi posle do izredne skupščine.

Drugi predlog poudarja potrebo prepo-vede prodajanja kamene sode po trgovinah, ker se s to rado zastrupi mnogo otrok.

Tretji predlog predlaga, naj se tiskajo posebni letaki s higiensko vsebino.

Resolucija.

Prečitan je bil tudi predlog za resolucijo, ki se glasi:

Po vsestranski razpravi vseh prisotnih delegatov so delegati večine sklenili sledeče: Z ozirom na to, da so nam naše dosedanje resolucije ostale neizpolnjene, XVII. glavna skupščina sklene, da ne sprejme nikake resolucije in daje centralni upravi Jugoslovenskega učiteljskega združenja široko pooblastilo in polno zaupanje za delo v duhu sklepov, sprejetih v dosedanjih resolucijah kakor tudi v bodočih eventualnostih, ki tangirajo šolo in stan.

II. vseslovenski pedološki kongres v Ljubljani

Krasno uspela prireditve je dala našim vzgojiteljem mnogo novih pobud.

Skrb za mladino je v današnji težki dobi dokaj resna naloga vsega človeškega občestva, sicer mu utegne njegov notranji razvoj pri vsaki najmanjši pozabljivosti in nemarnosti pokopati zdravo bodočnost. Slabe politične, ekonomske in socialne razmere dvajsetega stoletja niso vzgojni faktorji pozitivne smeri, ki bi dajali zdrava pokolenja, temveč obratno. Zato je vsako udejstvovanje, ki stremi za ohranitev dobro vzgojene mladine, ne le razveseljiv pojav sedanjega časa, ki kaže resnost gotovih plasti naroda in objektivno gledanje življenja, temveč tudi znak kulturnosti.

Za tak razveseljiv pojav smemo smatrati drugi vseslovenski pedološki kongres, ki se je vršil te dni v slovenski prestolnici ob nepričakovano veliki udeležbi naših vzgojiteljev in ostale javnosti.

Take prireditve zahtevajo dolge priprave, predvsem za pedagoge — dobo od štirih do petih let za znanstvena raziskovanja — razumevanje od strani oblasti in velik aparat za njih tehnično izvedbo. Ker je v naši državi mladinoslovje v skromnih začetkih, je bila prireditve v Ljubljani za naš informativnega in propagandnega značaja s ciljem vzbu- diti začetek sistematičnega študija mladinoslovja, katerega izsledki so neobhodno potrebni vsem praktičnim vzgojiteljem. — Lepo uspeli kongres je pa brez dvoma odkril našemu učitelstvu nova spoznanja in poti do- slej malo mu znanega sveta pedagogije. Prireditve pa je predvsem važna s stališča slovenske vzajemnosti, ker je napravila korak bliže k realizaciji ideje vseslovenske skupnosti. Mladinoslovci vseh slovenskih držav lahko zastavijo v takih parlamentih v skupnem delu in sporazumu vse svoje sile in na- črte za zdrav rod, ki bo ostal trdno na braniku skupnega slovanstva.

Drago Supančič, tajnik pripravljalnega odbora.

Glavno breme pedološkega kongresa je nosila sekcija JUU v Ljubljani, ki je dala na razpolago ves svoj aparat, učitelstvo in prostore za seje in posvete znanstvenikov ter tako dokazala svojo stanovsko zavednost. Brez sekcije JUU in energične intervencije ter vsestranskega razumevanja JUU v Beogradu, posebno tov. Dimnika, se kongres sploh ne bi vršil. Predvsem pa ne smem prezreti središča in gibalne sile cele prireditve, sekcijskega tajnika našega tovariša Drago Supančiča, ki je zopet pokazal svoje odlične organizatorne zmožnosti.

26. avgusta je bil ob deseti uri dopoldne otvorjen v dvorani sokolskega doma na Taboru ob navzočnosti uglednih delavcev na polju mladinoslovja iz naše ožje in širše domovine ter ostalih slovenskih držav drugi vseslovenski pedološki kongres. Dvorana je bila okrašena z zelenjem in z zastavami so- delujočih slovenskih držav, nad odrom je vi- sela slika našega mladega vladarja. Otvoritvi kongresa, ki jo je odajala ljubljanska radijska postaja, so prisostvovali najodličnejši predstavniki oblasti in ustanov slovenskih držav. Polkovnik Mihajlović je zastopal Nj.

Trije delegatje manjšine se niso striniali s to resolucijo nego so sprejeli svojo lastno resolucijo.

Predlog odbora za predloge in resolucije je bil soglasno sprejet.

Disciplinski odbor ni imel nikakega dela.

Z aklamacije je bilo nato ponovno izvoljeno dosedanje stanovsko častno razsodišče, kateremu je dosedanji mandat že pote- kel.

Predsednik JUU tov. Ivan Dimnik se je zahvalil vsemu članstvu za požrtvovalno, do- stojanstveno in primerno držanje na skupšči- ni ter za interes, ki so ga pokazali za svoje stanovsko organizacijo in z željo vsem srčno pot. Zahvalil se je tudi vsem, ki so kakor koli pripomogli za lep in pravičen potek skupšči- ne, in zaključil ob pol 22. uri skupščino.

Vsi prisotni so nato odpeli državno himno in s tem je bila uspeša XVII. glavna skupščina zaključena.

Vel. kralja Petra II. in pokrovitelja kongresa Nj. Vis. kneza namestnika Pavla. Ob njegovi strani je sedel rektor ljubljanske univerze g. dr. Samec kot častni predsednik kongresa. — Med drugimi odličnimi gosti smo opazili bana g. dr. Natlačena, podpredsednika mestne občine ljubljanske g. dr. Ravnikarja, zastopnika komandanta divizije generala Dodića, konzula CSR in poljske republike, zastopnika bolgarskega prosvetnega ministra, zastopnika SKJ in Slovske sokolske zveze, pred- sednika Jug. čl. in Jug. poljski lige, prosvet- nega inspektorja g. prof. Dolenc, zastopnika oddelka za socialno politiko, predsednika JUU Ivana Dimnika, predsednika ljubljanske sekcije JUU g. Kumlja ter druge zastopnike kulturnih, prosvetnih in humanitarnih korp- oracij ter številne zastopnike slovenskih pe- dagoških in pedoloških organizacij.

Uvodoma je univerzitetni prof. dr. Oz- vald kot predsednik pripravljalnega odbora pozdravil vse navzoče in v kratkih potezah orisal pomen mladinoslovskega parlamenta. Zahvalil se je tudi vsem, ki so pomagali k prireditvi kongresa. Za tem je naš rojak uni- verzitetni prof. dr. Rostohar kot predsednik vseslovenskega kongresa očrtal predvsem cilj takih kongresov, ki imajo namen buditi med slovenskimi narodi zanimanje za mladino, ter pokazal osnovne naloge pedagogije.

Med viharimi ovacijami je nato tajnik Supančič prečital vdanostne brzojavke, ki jih je kongres poslal vsem štirim suverenom so- delujočih slovenskih držav, dočim je godba zaigrala jugoslovensko, poljsko, bolgarsko in češkoslovaško himno.

Sledili so pozdravni govori častnih go- stov in zastopnikov različnih korporacij. Vsi so poudarjali važnost predstoječega kongre- sa in podčrtavali skupne slovske interese. S tem je bil svečani del kongresa zaključen. Dočim so se udeleženci svečane otvoritve kongresa odpravili k ogledu razstave na ljub- ljanski gluhozemnici, se je posebna deputaci- ja s predstvom kongresa ter predstavniki civilnih in vojaških oblasti odpeljala pred mestni magistrat, kjer so položili venec pred spomenik kralja Petra I. Osvoboditelja.

Popoldne so se vršila v veliki dvorani so- kolskega doma na Taboru predavanja v ple- numu. Univ. prof. dr. Karel Ozvald je preda- val o predmetu, nalogah in kulturnem pome- nu pedagogije; primarij dr. Dragaš iz Ljub- ljane o skupinah otrok in mladine kot soci- alno-pedološki in zdravstveni pomen; univ. prof. dr. František Bažant iz Brna o pomenu anomalij rasti zobovja pri otroku; dr. Vinko Brumen o razvoju slovskega mladinoslovja; univ. prof. dr. Blachowski iz Poznanja o po- javih magičnosti pri otrocih in mladini; ravnatelj gluhozemnice Matić iz Jagodine o te- lesnem in duševnem razvoju gluhozemnega otroka; naš znani reformator šolstva g. Ernest Vranc iz Maribora o mladinoslovju v luči sinteze; inspektor ministva prosvete iz Sofije g. Pirjev o socialnem skrbstvu za mladino v Bolgariji in docent ljubljanske uni- verzitete g. dr. Božo Škerlj o določevanju spol- ne zrelosti deklet po biologiji in po kazens- kem zakonu.

Zvečer istega dne je priredil Trboveljski slavček v veliki dvorani sokolskega doma na Taboru slavnostni koncert, ki je seznanil slo- vanske mladinoslovce s slovensko in jugoslo- vensko mladinsko glasbo. Sloves zbora otrok trboveljskih rudarjev je privabil toliko po- slušalcev, da je bila dvorana popolnoma za- sedena. Pod vodstvom dirigenta Suligoja je zbor odpel serijo skrbno sestavljenih pesmi in žel zato mnogo navdušenja.

V polni dvorani sokolskega doma na Ta- boru se je drugi dan nadaljevalo znanstveno razpravljanje. Univ. prof. dr. Jan Schwarz iz Poznanja je govoril o dednosti in okolju kot razvojnih činiteljev otroške inteligentnosti. Prav zanimivo je poročal univ. prof. dr. Ro- stohar o domišljiji otrok in mladine. Nadalje so predavali univ. prof. dr. Jan Uher iz Brna o mladinoslovnih problemih pubertetne dobe; univ. prof. Slankamenac o dojemanju naj- manjših; univ. prof. dr. Ludvik Jax - Bykow- ski iz Poznanja o raziskovanju čustvenega življenja šolske mladine; docent dr. Stanko Gogala o deduktivnem sklepanju pri otroku